

A növénytermesztés javította a mezőgazdaság 2013. évi eredményét (2.)

Andrási Zsolt

KSH Vidékfejlesztési, Mezőgazdasági és Környezeti Statisztikai Főosztály, Budapest

Az agrárgazdaság kibocsátási értéke 2013-ban is emelkedett az előző évhez viszonyítva, így 2011 óta javult a mezőgazdaság teljesítménye. Elsősorban a növénytermesztési termékek nagyobb termelési volumene tette lehetővé az ágazat eredményének növekedését. A munkaerő-ráfordítás elmaradt az egy évvel korábbitól és folytatódott a gazdálkodók elöregeése. A külkereskedelmi egyenleg a tavalyi szinten maradt, a behozatal és a kivitel egyaránt nőtt. Az Európai Unió agrárkibocsátása meghaladta a 2012. évi, hazánk a közösség összteljesítményéhez 2 %-kal járult hozzá.

A mezőgazdaság teljesítménye makrogazdasági mutatók alapján

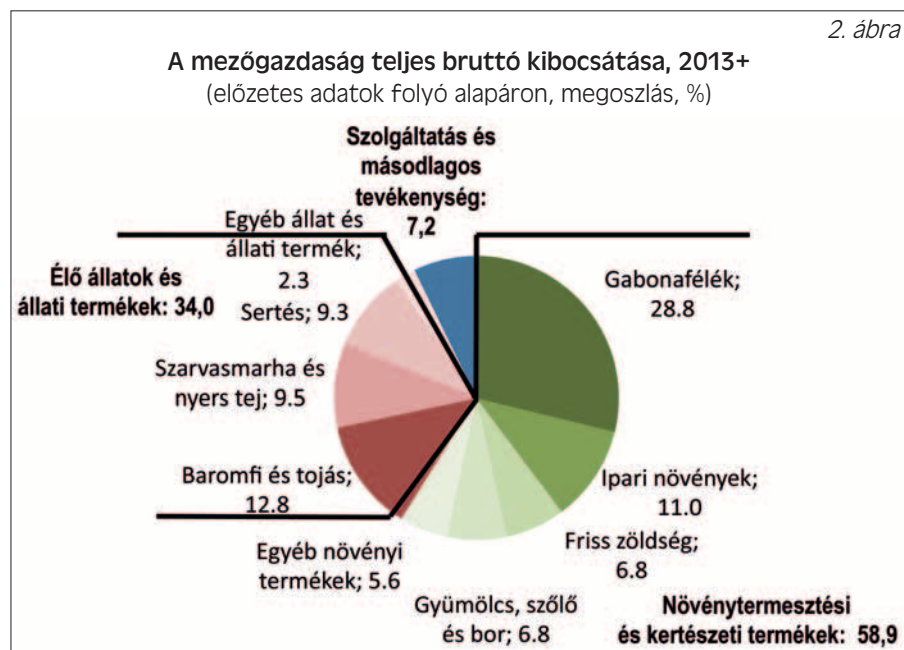
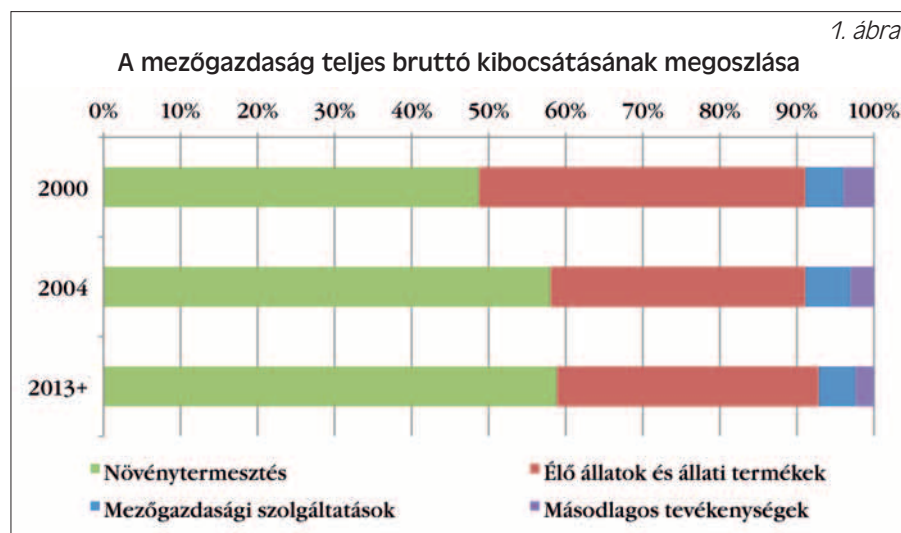
Az előzetes adatok alapján 2013-ban a *növénytermesztés kibocsátásának* volumene (előző évi áron számított értéke) több mint ötödével (23 %-kal) javult a 2012. évihez képest. Számottevően, mintegy harmadával nőtt a kibocsátás szerkezetében meghatározó gabonafélék volumene. A búza- és a kukoricatermés is kedvezőbben alakult az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Az ipari növények kibocsátása 14, a takarmánynövényeké 8, a kertészeti termékeké pedig 9 %-kal bővült. Utóbbi termékcsoport esetében emelkedett, az előbbiekében viszont mérséklődött az ár. A burgonya volumene közel ötödével csökkent, amit jelentős drágulás kísért. A gyümölcsstermés volumene 29 %-kal emelkedett 2013-ban, ami árcsökkenést okozott a termékcsoponton belül.

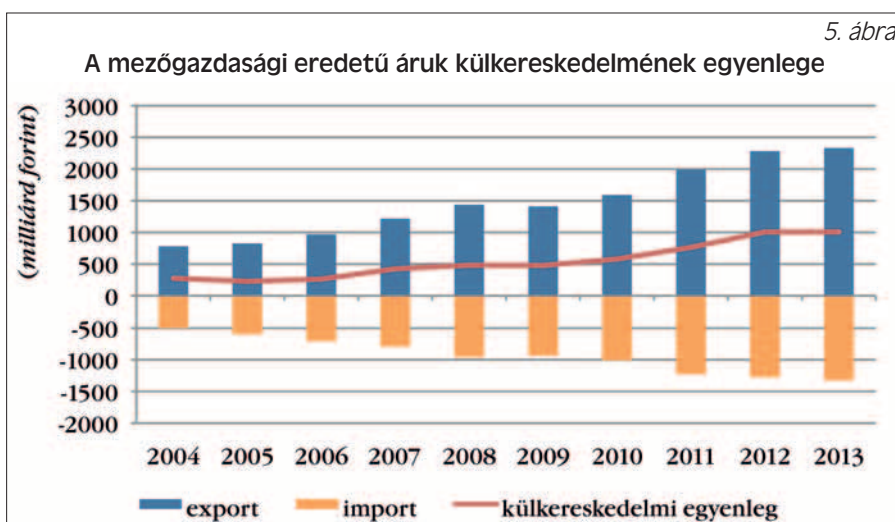
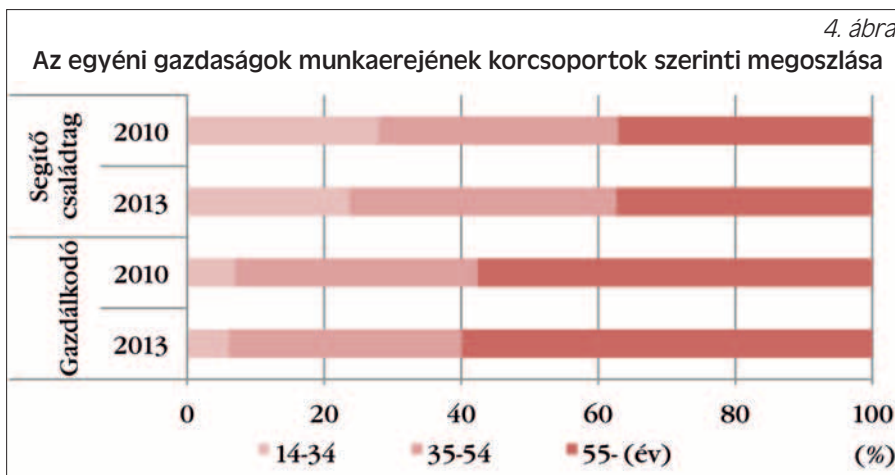
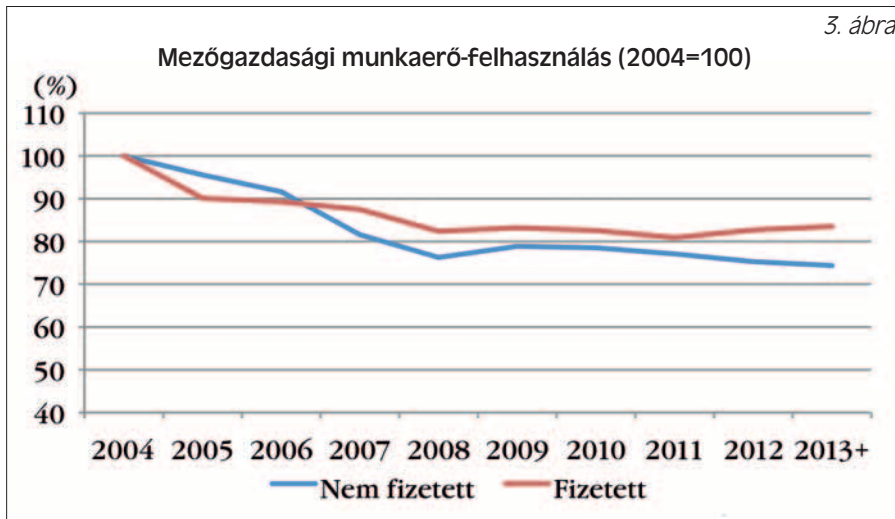
Az élő állatok kibocsátása 3, az állati termékeké 2 %-kal mérséklődött, így az *állattenyésztés teljes ter-*

melési volumene 3 %-kal csökkent az előző évhez képest. Egyik főbb állatfaj kibocsátása sem érte el a 2012-ben megfigyelt szintet, az állati termékek közül a tej visszaesett, a tojásé pedig szinten maradt.

Az egyes termékcsoportok kibocsátási volumene 2000 óta eltérő módon alakult. A szántóföldi növények közül az ipari növények kibo-

cátása jelentősen, a gabonaféléké és takarmánynövényeké mérsékelten emelkedett. A kertészeti termékek és a burgonya tekintetében az elmúlt években csökkenő trend érvényesült. A gyümölcsfélék kibocsátási volumene a bázisét követően drasztikusan zuhant, azonban az elmúlt két évben valamelyest javult a termésmennyiség. Az állatok és

és állati termékek 769 milliárd (34 %), a mezőgazdasági szolgáltatások és másodlagos (főként mezőgazdasági termékfeldolgozó) tevékenységek 163 milliárd forint (7 %) értékkel részesedtek. A növénytermesztésen belül a gabonafélék kibocsátása a legnagyobb részesedésű (a teljes 2013. évi kibocsátásban a kukorica aránya 14, a búzáé 11 %). A növénytermesztés súlya kismértékben nőtt 2013-ban, elsősorban a jobb kukoricatermés miatt (2. ábra).

A mezőgazdaság munkaerő-felhasználása

2013-ban a *munkaerő-ráfordítás* nagysága 426 ezer ember teljes munkaidős (évi 1800 óra) tevékenységének felel meg. (Az így kifejezett munkaráfordítás előnye, hogy a családi gazdaságokban gyakori néhány órás tevékenység teljes munkaidős munkavégzésre való átszámítását teszi lehetővé.) Az előző évhez képest mérsékelt (1 %-os) volt a csökkenés. A mezőgazdaság munkaerő-ráfordítása 24 %-kal csökkent hazánk uniós csatlakozása óta, ezen belül a nem fizetett munkaerő 26, a fizetett munkaerő 16 %-kal lett kevesebb (3. ábra). A csökkenés fő oka az egyéni gazdaságok számának gyors ütemű fogyatkozása. A 2000-ben végrehajtott általános mezőgazdasági összeírás és a legutóbbi, 2013-as gazdaságszerkezeti összeírás között számuk a felére csökkent.

Kevés a fiatal a mezőgazdaságban

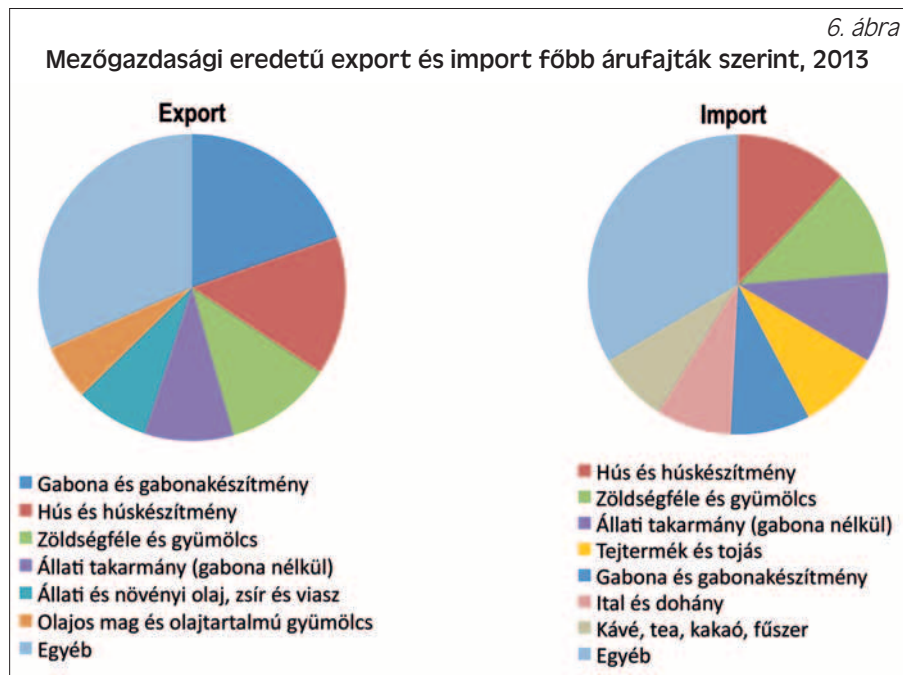
Továbbra is kedvezőtlen a hazai termelők korösszetétele, 2010-es általános mezőgazdasági összeírás óta tovább folytatódott az elöregedés (4. ábra). A gazdálkodók 31 %-a 65 év feletti volt 2013-ban. A 35 év alattiak aránya közel 1 százalékponttal csökkent (6,1 %), az 55 év felettieké viszont több mint 2 százalékponttal emelkedett (60 % százalék). Emellett mérséklődött a középkorú gazdálkodók aránya is. A legerőteljesebben a 25 és 34 év közötti gazdálkodók száma esett vissza. A segítő családtagok korszerkezete valamelyest kiegyensúlyozottabb. Az 55 év feletti aránya 2010-ben és 2013-ban is 37 % volt, a 35 év alattiak aránya azonban a korábbi 24 %-ról 28 %-ra emelkedett.

állati termékek kibocsátása 2011 és 2012 kivételével folyamatosan csökkent 2000 óta, 2013-ban újabb mélypontra került a volumen.

A mezőgazdasági bruttó kibocsátás volumene az elmúlt években – elsősorban a szántóföldi árunövények hozamától függően – jelentősen ingadozott. Az aszály, illetve a rendkívüli csapadékmennyiség miatt jelentős visszaesések történtek, a

növénytermesztés nagy súlya miatt ez az éves teljesítményt számottevően befolyásolja (1. ábra).

A *mezőgazdaság teljes bruttó kibocsátása folyó alapon 2013-ban 2265 milliárd forint* volt az előzetes adatok szerint. Ez 4 %-kal haladja meg a 2012. évit, a hazai agrárium teljesítménye így 2011 óta folyamatosan javul. A növényi termékek 1333 milliárd (59 %), az állatok

Külkereskedelem

Az *élelmiszerek, italok és dohány* termékcsoport a nyersanyagok árufejezetbe sorolt *mezőgazdasági eredetű nyersanyagokkal* együtt 2013-ban 9,6 %-kal részesedett Magyarország külkereskedelmi kiviteléből és 6 %-kal a behozatalból. A termékcsoport elmúlt években megfigyelhető növekvő aktívuma (1008 milliárd Ft 2013-ban) számottevően hozzájárult a külkereskedelmi egyenleg javításához.

Az elmúlt években a mezőgazdasági eredetű *import* és *export* együtt emelkedett. Előbbi összesen **1325 milliárd forintot**, utóbbi **2333 milliárd forintot** tett ki 2013-ban. A külkereskedelmi aktívum a 2007 óta tartó dinamikus emelkedésnek köszönhetően 2013-ra a 2004-es szint több mint három és félszeresére nőtt. 2013-ban az egyenleg az előző évi szinten maradt (5. ábra).

A növényi termékek exporttöbblete 2013-ban csökkent (782 milliárd forint). Ezt elsősorban a legjelentősebb agrár-exportcikkünk, a gabona és gabonakészítmények kivitelének 8 %-os és az olajos magvak exportjának 30 %-os csökkenése okozta. Ráadásul utóbbi esetben a behozatal másfélszer nagyobb volt, mint egy évvel korábban. Az élő állatok és állati termékek növekvő kiviteli többlete (228 milliárd forint) ellensúlyozta a növényi termékek gyengébb

éves eredményét. A nagyobb súlyt képviselő hús és húskészítmények külkereskedelmi többlete 2013-ban 181 milliárd forint, az élő állatoké 47 milliárd forint volt, mindkettő 7 %-kal magasabb az előző évinél. Tejtermékekből és tojásból a behozatali többlet évek óta csökkenő tendenciájú volt, ennek eredményeképpen hazánk 2012-ben már nettó exporttör lett, 2013-ban 11 milliárd forint többlet származott a termékcsoport forgalmából. Hasonlóan alakult az

ital- és dohányforgalom is, uniós csatlakozásunk óta először pozitív az egyenlege (22 milliárd forint).

A növekvő forgalom mellett a behozatal és a kivitel szerkezete viszonylagos stabilitást mutat. Kivitelünk döntő részét a gabona és gabonakészítmény (20 %), a hús és húskészítmény (15 %), a zöldségféle és gyümölcs (11 %), az állati takarmány, valamint az állati és növényi olaj, zsír és viasz árufejezetbe sorolt termékek adják.

Hazánkba legnagyobb mértékben hús és húskészítmény, zöldségféle és gyümölcs, állati takarmány, tejtermék és tojás, gabona és gabonakészítmény érkezik (6. ábra).

A magyar kivitel több országba, kiemelten inkább irányul, miközben a behozatal kevesebb országból és koncentráltabban érkezik. A magyar exportot befogadó első 15 ország között 13, míg a küldő országok között 14 EU-tagállam található (1. táblázat).

A mezőgazdasági eredetű külkereskedelmi termékforgalmunk teljes (exportot és importot összesítő) értékének 94 %-át 25 partnerországgal bonyolítottuk le 2013-ban. Legjelentősebb partnerünk Németország (az összforgalom 16 %-ával), Románia (9 %), Szlovákia (9 %), Ausztria (9 %) és Olaszország (8 %).

1. táblázat

A mezőgazdasági eredetű export és import főbb országok szerint, 2013

Sor-szám	Magyarországról export			Magyarországra import		
	befogadója	(milliárd Ft)	megoszlás (%)	feladója	(milliárd Ft)	megoszlás (%)
1.	Németország	332.7	14.3	Németország	260.2	19.6
2.	Románia	260.1	11.1	Lengyelország	155.7	11.8
3.	Ausztria	211.7	9.1	Szlovákia	136.2	10.3
4.	Olaszország	206.6	8.9	Hollandia	110.6	8.3
5.	Szlovákia	186.6	8.0	Ausztria	110.4	8.3
6.	Hollandia	148.2	6.4	Olaszország	67.9	5.1
7.	Lengyelország	97.5	4.2	Románia	67.3	5.1
8.	Csehország	93.0	4.0	Csehország	65.0	4.9
9.	Oroszország	79.0	3.4	Franciaország	59.2	4.5
10.	Franciaország	69.1	3.0	Szlovénia	33.5	2.5
11.	Egyesült Királyság	62.4	2.7	Belgium	32.8	2.5
12.	Szlovénia	57.7	2.5	Spanyolország	32.1	2.4
13.	Horvátország	57.0	2.4	Egyesült Királyság	30.5	2.3
14.	Ukrajna	46.9	2.0	Szerbia	26.8	2.0
15.	Belgium	41.9	1.8	Horvátország	19.2	1.4
	1-15. összesen	1,950.6	83.6	1-15. összesen	1,207.1	91.1
	153 ország összesen	2,332.9	100.0	124 ország összesen	1,324.6	100.0

2. táblázat

A mezőgazdaság kibocsátásának megoszlása az Európai Unióban, folyó alapáron, 2013+ (%)

Megnevezés	HU	Legnagyobb kibocsátók					Első 5 összesen
		FR	IT	ES	DE	RO	
Növényi termékek	2.2	FR	IT	ES	DE	RO	62.9
		19.4	12.7	12.6	12.2	5.9	
Élő állatok és állati termékek	1.6	FR	DE	UK	IT	ES	59.9
		16.0	14.6	10.0	10.0	9.3	
Szolgáltatások	1.9	IT	FR	NL	DE	UK	77.3
		26.5	20.2	15.0	9.0	6.6	
Másodlagos tevékenységek	1.6	FR	IT	UK	RO	ES	64.7
		16.9	13.5	12.4	12.0	10.0	
Mezőgazdasági kibocsátás összesen	1.9	FR	DE	IT	ES	UK	61.1
		18.0	12.7	12.3	10.7	7.4	

Magyarország helye az EU mezőgazdaságában

Az Európai Unió 28 tagállamára elkészült első (tárgyév novemberi) előrejelzés szerint 2013-ban a **közösség mezőgazdasági kibocsátásának értéke** több mint **414 milliárd euró** volt, az egy évvel korábbi szintet 1,5 %-kal haladta meg. Az érték 51 %-át a növényi termékek, 41 %-át

az állatok és állati termékek, a fennmaradó részt pedig a másodlagos tevékenységek és a szolgáltatások kibocsátása adta.

A legnagyobb súllyal rendelkező országok közül Franciaországban és Németországban csökkent, Olaszországban, Spanyolországban és Nagy-Britanniában emelkedett a kibocsátás. Franciaországban a gabonatermesztés kibocsátása közel

negyedével esett vissza, Németországban szintén a gabona, valamint a kertészeti termékek gyengébb termése okozta a visszaesést.

Magyarország az Európai Unió mezőgazdasági kibocsátásának 1,9 %-át állította elő 2013-ban az előzetes adatok szerint. A növényi termékek 2,2, az állatok és állati termékek 1,6 %-át adta hazánk. Gabonából az unió kibocsátásának 4,1 %-a, ezen belül a kukorica 9 %-a származik Magyarországról. Ipari növény kibocsátásunk jelentős, ami elsősorban az olajos növények (főként napraforgó) termelésének köszönhető (EU kibocsátás 6,6 %-a). Az élő állatokon belül a magyar baromfi a közösség teljes kibocsátásának 3,8 %-át adja. A mezőgazdasági kibocsátás rangsorában Franciaország, Németország, Olaszország, Spanyolország és az Egyesült Királyság áll az élen, együtt a teljes kibocsátás 61 %-át állították elő 2013-ban (2. táblázat).

teppeki
A levéltetű irtó

- Új hatóanyag
- Kalászosokban is engedélyezett
- Hosszú tartamhatás
- Kiméli a hasznos élőlényeket
- III. kategóriájú készítmény

• Hatékony • Egyedülálló • Fenntartható •

Előnyt adunk Önnek ma és holnap

Magyarországi forgalmazó:
Belchim Crop Protection Hungary Kft.
Jagelló út 14 | 1124 Budapest
T. +36 15 775 284 | F. +36 15 775 285
www.belchim.com

Teppeki®: Az Ishihara Sangio Kaisha Ltd., Japán védjegyzett márkaneve ISK Biosciences

TÖBB TERMÉS. NAGYOBB BIZTONSÁG.

HIBRIDBÚZA:
HA ESIK, HA NEM.

HIBRIDBÚZA 2014

HYSTAR HYFI
HYLAND HYBIZA
HYBERY
HYTECK

www.saaten-union.hu

**SAATEN
UNION**
Züchtung ist Zukunft

ROZSTERMESZTÉS ÚJRA GONDOLVA.

TURBÓHIBRIDEK. MINDEN HELYZETRE.

HIBRIDROZS 2014

SU MEPHISTO

igen nagy és stabil szemtermés, továbbá korai, nagyon biztos szemtelítődés párosul a kiemelkedő lisztharmat-ellenállósággal és jó állóképességgel

SU PHÖNIX

akár teljesnövény szilázs célra is vethető, korai érésű, stabil szárú, egészséges levélzetű hibrid, amely szemesként is kimagasló terméspotenciállal rendelkezik

SU SANTINI

a legnagyobb termést adó hibridünk, a stressz-termőhelyeken is kiemelkedő termésszabilytalással és valamennyi rozs közül a legjobb betegség-ellenállósággal

**SAATEN
UNION**
Züchtung ist Zukunft

www.saaten-union.hu

TÖBB TERMÉS. NAGYOBB BIZTONSÁG.

SAATEN-UNION. CSAK JÓ SÜLHET KI BELŐLE.

ŐSZI BÚZA 2014

GENIUS

exportképes minőség meghök-
kentő mennyiségben, kiegyensú-
lyozott agronómiai tulajdonságok-
kal és kimagasló stressz-toleran-
ciával

SU FLORIAN I

a legintenzívebb területek csilla-
ga, termőképességben kiemelke-
dő, minőségben stabil teljesít-
ménnyel

CHEVRON

a mennyiség már nem kérdés, az
intenzív növényvédelmet meghá-
lálva viszont hallatlanul sokat ad

MULAN

csúcshozam minden körülmények
között, még megkésett vetésidő
esetén is kiváló alkalmazkodó ké-
peséggel

LENNOX

későn – akár tavasszal is – vethető,
nagy termőképességű, stabilan
kiváló minőséget nyújtó, alkal-
mazkodó és ellenálló fajta

ORTEGUS

a 2010–2012. évi hivatalos fajta-
minősítő kísérletek győztese rel.
109%-os termésterjesztménnyel,
kiváló állóképességgel, stabil mal-
mi minőséggel, változó körülmé-
nyek között is

**SAATEN
UNION**
Züchtung ist Zukunft

www.saaten-union.hu

TÖBB TERMÉS. NAGYOBB BIZTONSÁG.

SAATEN-UNION. ÁRPÁBAN IS NAGY.

ŐSZI ÁRPA 2014

LAVERDA

kiegyenlített teljesítményű,
többsoros kalásztípusú, piac-
vezető fajta, amely Európa
meghatározó fajtája is egy-
ben

ANTONELLA

a többsoros csúcstermő
még erős fertőzési nyomás
mellett is jól teljesít, télál-
lósága kiváló, valamennyi
termőhelyre ajánljuk

LINDSAY

a többsoros őszi árpákkal
vetekedő teljesítményű, két-
soros fajta, jó télállósággal és
szárazságtűrővel

SCARPIA

szárazságtűrőben és télál-
lóságban is kiváló, az adaptá-
ciós képesség etalonja

www.saaten-union.hu

**SAATEN
UNION**
Züchtung ist Zukunft